

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

4. søndag i adventstiden – 22. desember 2024

Prekentekest: Matt 1,18-25

Lesetekst I: Sef 3,14-17

Lesetekst II: 2 Kor 1,18-22

I Josefs drømmeland: *Jesus og Immanuel*

Til dagen

Det nærmer seg jul og prekenteeksten for den 4. søndagen i adventstiden peker tydelig frem til det som skal leses, synges og prekes to-tre dager senere. Tradisjonelt har denne dagen vært viet til Maria og hennes rolle i frelseshistorien. Altså er fokuset på inkarnasjonens mysterium, at den høye og opphøyede Gud som troner «i det høye og hellige» (jf. Jes 57,15) har steget ned til jorden og blitt et lite forsvarsløst menneskebarn, for at menneskebarna ved barnet i Marias morsliv skal få bli Guds barn (jf. Joh 1,12).

I år, i den tredje tekststrekke, så er det et litt annet fokus enn hva de to andre tekststrekke har på denne søndagen. Her får Josef en litt større rolle. Kanskje kan derfor Jostein Ørums bok *Det kan bli fint likevel* være til noe inspirasjon for denne søndagens preken? Her er det nettopp Josef som får fokus i Ørums refleksjoner. Men som nevnt, så er det først og fremst inkarnasjonen som er det sentrale tema denne dagen. At Gud ble menneske, som én av oss.

Til teksten

Noen få dager før jul får vi altså høre juleevangeliet fra Matteus' penn. Prekenteeksten begynner med å stadfeste hva Matteus nå ønsker å fortelle: «*Med Jesu Kristi fødsel gikk det slik til:*» (vers 18a). Og Matteus går videre rett på sak: «*Hans mor Maria var lovet bort til Josef. Men før de var kommet sammen, viste det seg at hun var med barn ved Den hellige ånd. Josef, mannen hennes, som var rettskaffen og ikke ønsket å føre skam over henne, ville da skille seg fra henne i all stillhet.*» (vers 18b+19).

Det å være trolovet (forlovet) var hos jødene en høytidelig handling med juridisk bindende forpliktelser. Derfor ble de kalt for mann og hustru, selv om kvinnen fortsatt bodde hos sine foreldre. Det var ved bryllupet at mannen «tok sin hustru til seg» for så å danne eget hjem og leve sammen som ektefolk. Om mannen skulle dø under forlovelsestiden ville kvinnen blitt ansett som enke. Og om en trolovet/forlovet kvinne hadde en seksuell relasjon til en annen, så ble det ansett som ekteskapsbrudd. Dette førte strenge straffer med seg, samt dyp skam. Josef ønsker ikke dette for Maria, og ville derfor ordne med skilsmisse i stillhet for å spare henne for skammen. Og det er i den sammenheng vi føres inn i hoveddelen av prekenteeksten denne søndagen.

Den tar oss med til drømmeland. Nærmere bestemt til Josefs drømmeland.

I drømmen møter han en engel. Engelen forteller Josef om hva som skjer. At dette barnet som Maria bærer på, det er noe annet enn et vanlig barn. Maria er uskyldig og hun har ikke brutt det sjette bud. Josef skal derfor ikke skille seg fra Maria, men ta henne til seg og barnet skal han gi navnet *Jesus*. Begrunnelsen for navnet, det ligger i at barnet «*skal frelse sitt folk fra deres synder*» (vers 21). Dette gir mening når vi ser den hebraiske betydningen av navnet *Jesus* – det samme som det gammeltestamentlige *Jeshua/Joshua*. På hebraisk betyr *Jesus* nemlig: «*Herren frelser*».

For jødene var navn viktig, da navnet fortalte noe mer om en person enn det vi er vant til. Navnet bar ofte på en bekjennelse eller et valgspråk. Navnet ble ansett som bærer av personens innerste vesen. Derfor ligger det en profeti, en proklamasjon og et stort løfte fra Gud i selve *Jesu*-navnet. Det er Messias som skal fødes, han som jødene ventet på – og som senere i teksten blir født (vers 25).

«*Alt dette skjedde for at det ordet skulle oppfylles som Herren har talt gjennom profeten...*» (vers 22). Matteus tegner tydelig opp sammenhengen mellom Det gamle testamentet og det som nå skjer i og med *Jesu* komme (*advent*) til jord. Og dette følger gjennom hele Matteusevangeliet, altså den tanke at Skriften – det vil si *Det gamle testamentet* – har fått sin oppfyllelse i *Jesus Kristus*. Derfor kan man gjerne vise til leseteksten fra profeten Sefanja 3,14-17 – ord som får sin oppfyllelse i *Jesus*.

Når Matteus skriver om dette ordet fra profeten, så referer han til profeten Jesaja 7,14. «*Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn, og de skal gi ham navnet Immanuel – det betyr: Gud med oss.*» (vers 23) Her ser det ut for å være en «mismatch» med tanke på hvilket navn *Jesus* fikk. Men det er ikke noen «mismatch», da begge navnene forteller om det samme, med litt ulik vinkling.

Begge navnene forteller hvem Messias er og om hva hans oppdrag er. Navnet *Jesus* forteller om *Jesu* oppgave, på hvorfor han kom. Han kom for å frelse mennesker fra deres synder. Navnet *Immanuel* forteller om en Gud som er kommet nær; «*Gud med oss*». Begge disse navnene forteller altså det samme. Bo Biertz sier det slik i en utleggelse:

«*At «Herren frelser» (Jesus) innebærer ... at «Gud er med oss» (Immanuel). Den Gud som burde vært mot oss, viser at han gjør vår fortapte sak til sin når han sender oss sin Sønn som Frelser. Han kommer til oss for å aldri mer å forlate oss. Den tanken går gjennom hele Matteusevangeliet, helt til siste vers: «Se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.»*

Til prekenen

Det vil denne søndagen være naturlig å rette fokuset mot det som skal feires bare om noen dager: inkarnasjonens store mysterium og dype glede. Tekstene inviterer oss til alt nå å si noe om hva *Jesu* fødsel har å si for våre liv.

En måte å formidle dette på, kan være at man går inn både i *Jesu*-navnet og i *Immanuel*-navnet og sier noe om betydningen av disse: Navnet *Jesus* som peker på frelse fra synden, og navnet *Immanuel* som peker på at Gud er med oss, her – at han kom til vår verden, i kjøtt og blod. Slik sett er dette godt «innafor» adventstidens fokus, det som peker på hvem denne Messias som skal komme, er – og hva hans oppdrag er.

Advent og juletid forteller det samme: den Gud som troner i det høye har steget ned til det lave, for at menneskebarna skulle få bli Guds barn, ved troen på det barnet som ble født av jomfru Maria, med Josef som trofast fosterfar. Det handler om en Gud som er nær oss og med oss, midt i alt som skjer av uro og bekymring, av glede og fred.

Som Jesus selv sier: «*Se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.*» Også den fjerde søndagen i adventstidens evangelium er et ord om håp for mennesker, begrunnet i den Gud som en gang kom til oss, som stadig kommer til oss og som en gang skal komme igjen. Budskapet om Jesu fødsel er noe langt mer enn vi kunne ha drømt om.

Til salmelisten

Når det kommer til salmer, så er adventstiden spekket med vakre salmer. Så her er det bare å ta for seg. Men på denne 4. søndagen i adventstiden hvor fokuset gjerne er på Marias rolle, så er det naturlig at salmer hvor inkarnasjonen kommer tydelig til uttrykk får særlig rom. Da må en av de eldste salmene vi har i våre salmebøker være med. *Folkefrelser til oss kom*, på nr. 2 i Norsk Salmebok og på nr. 1 i DELKs salmebok. Prekenteeksten har også et fokus på navnet *Jesus* – og *Immanuel*. Derfor vil jeg også nevne *Å kom, å kom Immanuel* på nr. 3 i Norsk Salmebok og nr. 2 i DELKs salmebok. Salmer med fokus på Jesu navn kan også være aktuelle, om man sette fokuset der. Da vil jeg nevne klassikeren *Navnet Jesus*, nr. 86 i Norsk Salmebok og nr. 203, samt nr. 82 i Norsk Salmebok, *I namnet Jesus finn vi trøyst*.

Benjamin Bjørnsen Anda
prest i DELK, Bergen menighet
benjamin.bj.anda@gmail.com